

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ І ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

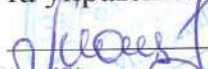
«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри, професор

 Тетяна ШАБАТУРА
« 9 » 2024 р.

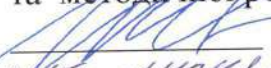
«ПОГОДЖЕНО»

В.о. декана факультету економіки
та управління, доцент

 Тетяна МАЦІЄВИЧ
« 10 » 2024 р.

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з науково-педагогічної
та методичної роботи, доцент

 Інна МАЛЕЦЬКА
« 15 » 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
ОП 09. ВИРОБНИЧА ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

другий (магістерський) рівень
(назва рівня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

05 «Соціальні та поведінкові науки»
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

051 «Економіка»
(код та найменування спеціальності)

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

«Економіка»
(назва освітньої програми)

СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ

Факультет економіки та управління
(назва структурного підрозділу)

Місто ОДЕСА – 2024

Робоча програма освітнього компонента «Виробнича переддипломна практика» для здобувачів за освітньою програмою «Економіка» спеціальності 051 «Економіка» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Розробники програми:

Тетяна Шабатура, доктор економічних наук, професор кафедри економічної теорії і економіки підприємства;

Олександр Галицький, доктор економічних наук, професор кафедри економічної теорії і економіки підприємства;

Ольга Петренко, кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства

Аліса Шевченко, кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства

Ольга Замлинська, кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економічної теорії і економіки підприємства

Протокол № 1 від «22» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Тетяна ШАБАТУРА

Гарант освітньої програми

(підпис)

Олександр ГАЛИЦЬКИЙ

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
(Ікурс магістри)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма здобувача вищої освіти	Характеристика освітнього компонента	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 9	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність 051 «Економіка» Освітня програма «Економіка»	Обов'язкова	
Модулів		Рік підготовки	
Змістових модулів -		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання Звіт з практики		Семестр	
		2	2
		Лекції	
Загальна кількість годин	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	год.	год.
270 год Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - самостійної роботи здобувача -45		Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		270 год.	270 год.
		В тому числі Індивідуальні завдання:	
		год.	год.
		Вид контролю:	
		Залік	Залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Виробнича переддипломна практика відноситься до складу обов'язкової практичної підготовки освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка».

Передумовами для проходження практики є формування у здобувачів компетентності у сфері податкового менеджменту, фінансового менеджменту, бізнес-планування підприємницької діяльності, глобальної економіки, економічної діагностики підприємства, економіки сучасного підприємства.

Метою виробничої практики є закріплення отриманих теоретичних знань та одержання практичних навичок з питань економіки підприємства, методики розв'язання різноманітних прикладних завдань та здійснення оцінки економічної ефективності виробництва сільськогосподарської продукції в умовах конкретного аграрного підприємства, набуття навичок проведення науково-дослідної роботи з поглибленого вивчення окремих проблем сільськогосподарського виробництва та формування економічного мислення, адаптованого до вимог ринкової економіки, збір та опрацювання інформації для написання кваліфікаційної роботи.

Предметом вивчення освітнього компонента є діяльність підприємства, процес розробки і прийняття господарських рішень.

Завдання Виробничої переддипломної практики:

- поглиблення, розширення, систематизація та закріплення знань з курсів загальнотеоретичної, загальноекономічної та спеціальної підготовки;
- ознайомлення з завданнями, формами та методами роботи фахівців на практиці;
- набуття навичок та вмінь щодо напрямків в професійній діяльності спеціаліста з економіки;
- економічна оцінка умов сільськогосподарського виробництва, вивчення стану економіки та фінансових ресурсів підприємства;
- оцінка досягнутого рівня економічної ефективності виробництва;
- розробка пропозицій з підвищення ефективності і формування конкурентоспроможності галузей рослинництва і тваринництва;
- збір матеріалів для виконання кваліфікаційної роботи, навчальної науково-дослідної роботи.

У результаті проходження *Виробничої переддипломної практики* здобувач вищої освіти повинен

Знати:

- економічні і правові засади функціонування підприємства;
- показники забезпеченості підприємства виробничими ресурсами і рівня їх використання;
- елементи витрат та визначати рівень собівартості продукції підприємства;
- оцінювати рівень конкурентоспроможності підприємства та його продукції;
- володіти методикою оцінювання рівню продуктивності праці, ступеню використання запасу робочого часу, визначати потребу підприємства в персоналі;

- методику розрахунку показників економічної та технологічної ефективності виробництва в галузях рослинництва та тваринництва;
- методику оцінювання формування економічних кінцевих результатів діяльності підприємства: валової і товарної продукції, прибутку на всіх етапах його формування.

Вміти:

- використовувати набуті теоретичні знання під керівництвом спеціалістів підприємства в реальних умовах виробництва;
- аналізувати ефективність діяльності підприємства та розробляти заходи з її підвищення.
- проведення комплексного аналізу діяльності організації з використанням сучасних методик з позицій системного підходу;
- проведення наукових досліджень та впровадження їх результатів у практику діяльності підприємства;
- планування організаційних змін з урахуванням розроблених стратегій організаційного розвитку, у тому числі з використанням інструментарію реінжинірингу бізнес-процесів, реструктуризації та реорганізації;
- формування пропозицій щодо створення сприятливих умов для навчання та розвитку персоналу організації; заходів з оцінювання та стимулювання персоналу;
- дотримання професійної етики консультанта в процесі здійснення наукових досліджень на об'єкті практики, формування плідних консультант-клієнтських відносин тощо.

Виробнича практика проводиться на базах практики, які відповідають певним вимогам.

Об'єктами практики можуть бути підприємства різних форм власності, видів господарської діяльності, організаційно-правового статусу, які є юридичними особами і функціонують на ринку не менше двох років. Підприємства повинні відповідати сучасним вимогам, тобто мають застосовувати передові форми та методи управління й організації планово-економічної роботи, комерційної й маркетингової діяльності, бухгалтерського обліку, впроваджувати прогресивні технології виробництва, організації праці та управління. Крім того штат підприємства має бути укомплектований висококваліфікованими фахівцями, здатними створити відповідні умови здобувачам у здобуття професійних навичок.

Розподіл здобувачів за об'єктами практики і призначенню керівників здійснюється випусковою кафедрою, погоджується деканом та навчальним відділом і оформлюється наказом ректора. Після підписання наказу зміни в організаційних питаннях виробничої практики не допускаються.

До керівництва виробничою практикою залучаються досвідчені викладачі випускової кафедри. Загалом керівництво практикою викладачами полягає у видачі здобувачам індивідуальних завдань та необхідних інструкцій щодо проходження практики, а також наданні щотижневих (за графіком) консультацій в університеті, перевірці прийомі звітів з практики.

Керівництво здобувачами-практикантами на робочих місця: здійснюється керівниками підприємств, провідними фахівцями та іншими кваліфікованими спеціалістами з повною вищою освітою.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті виконання виробничої переддипломної практики у здобувача вищої освіти формуються:

ІК - Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 6. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК 7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

фахові (спеціальні) компетентності:

СК 1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК 2. Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою.

СК 3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК 4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК 5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК 6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК 7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК 8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК 9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.

СК 10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

СК 11. Здатність планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення

Програмні результати виконання виробничої переддипломної практики є:

ПРН 1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН 4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПРН 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПРН 9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПРН 14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

ПРН 15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

4. СТРУКТУРА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Проходження Виробничої переддипломної практики здійснюється відповідно рекомендованого тематичного плану і витрат часу на засвоєння матеріалу кожної теми, що наведені в таблиці 1. Основні результати спостереження практикант записує щодня у щоденник затвердженої форми. По завершенні вивчення відповідної теми і питань здобувач викладає у звіті з практики результати власних спостережень та проведеного аналізу.

Таблиця 1

Тематичний план практики

Короткий зміст виконаних здобувачем робіт	Кількість затраченого часу
Організаційно-економічна характеристика підприємства: – розкрити природно-кліматичні умови, історію створення та місце розташування сільськогосподарського підприємства;	20
– зазначити економіко-правові засади функціонування підприємства та його виробничий напрямок;	20
– зазначити зовнішнє середовище функціонування підприємства.	20
Економічна діагностика підприємства: – провести діагностику структури майна підприємства та джерел його фінансування;	30
– провести діагностику фінансових результатів діяльності підприємства;	30
– провести діагностику фінансового стану підприємства;	30
– провести діагностику виробничого потенціалу підприємства;	30
– провести діагностику економічної безпеки підприємства.	30
Плани і перспективи розвитку підприємства: – розкрити планово-економічну діяльність підприємства;	30
– розкрити планування виробництва продукції і використання ресурсів на підприємстві.	30
Разом	270

5. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Проходження Виробничої переддипломної практики здійснюється на підприємствах, з якими укладено відповідні договори. Дані підприємства затверджуються на факультеті в якості баз проходження виробничої (переддипломної) практики. В університеті здобувачі проходять інструктаж з охорони праці та знайомляться з порядком проходження практики та її програмою.

Здобувачам призначається керівник практики від університету зі складу досвідчених викладачів кафедри економічної теорії і економіки підприємства, в підприємстві призначається керівник практики від виробництва. На місці проходження практики відбувається зарахування здобувача в якості практиканта і призначення керівника практики за наказом керівника підприємства.

На початку практики здобувач складає календарний план роботи, який охоплює теми, рекомендовані в тематичному плані практики. Під час практики здобувач зобов'язаний вести щоденник, в якому детально висловлює зміст виконуваної роботи за кожен день практики. Щоденник підлягає перевірці керівником практики від підприємства, який щодня завіряє своїм підписом виконання вказаної в щоденнику роботи. За необхідності керівник робить в щоденнику зауваження щодо змісту та якості виконуваної роботи. Після завершення практики щоденник підписує здобувач. Керівник практики надає завірений його підписом і печаткою підприємства відзив (характеристику) про відношення здобувача до виконуваної роботи та свої пропозиції стосовно удосконалення практики.

Під час проходження виробничої практики здобувачі повинні виконати завдання з окремих тем, використовуючи інформацію звітності підприємства за три останніх роки.

У *вступі* до звіту здобувач має обґрунтувати та сформулювати власне бачення мети проходження практики, перелічити завдання, що передбачається вирішити під час проходження практики для досягнення поставленої мети, навести перелік методів, використаних при здійсненні дослідження економічного стану підприємства.

В *основній частині* звіту висвітлюються питання, що розкривають зміст розділів. Текст розділів має містити характеристику умов діяльності підприємства, оцінку забезпеченості його виробничими ресурсами та ефективності їх використання, результати аналізу майнового стану підприємства та його капіталу, оцінку ефективності капітальних вкладень та інноваційної діяльності підприємства, аналіз складу витрат основної діяльності, ефективності виробництва продукції та її конкурентоспроможності.

У *розділі 1* висвітлюються умови діяльності сільськогосподарського підприємства, характеризується його організаційно-правова форма та економіко-правові засади функціонування.

Відповідно змісту установчих документів доцільно сформулювати мету функціонування підприємства та визначити його місію і цілі діяльності.

Характеризуються складові ланки підприємства і дається оцінка відповідності внутрішньої побудови підприємства умовам ринкової економіки. Висвітлюється правовий статус та організаційна форма господарювання, установчі документи. Характеризується зовнішнє середовище: мікросередовище та його вплив на діяльність підприємства, складові макросередовища, що визначають умови діяльності підприємства. Аналізується галузева структура підприємства, його спеціалізація і виробничий напрямок.

У **розділі 2** проводиться діагностика структури майна підприємства та джерел його фінансування. Визначається модель фінансування активів підприємства. Проводиться діагностика фінансових результатів діяльності підприємства та ретроспективний аналіз відносної зміни таких показників як чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), валовий прибуток (збиток), фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток або збиток), фінансовий результат до оподаткування (прибуток або збиток), чистий фінансовий результат (прибуток або збиток). Проводиться діагностика фінансового стану підприємства. Діагностика можна провести за численними показниками, серед яких особливо слід відзначити показники рентабельності, показники ліквідності, показники структури капіталу та показники грошових потоків.

Проводиться діагностика виробничого потенціалу підприємства. Рекомендується провести діагностування оборотності капіталу суб'єкта господарювання; порівняння періодів обороту дебіторської та кредиторської заборгованості; порівняння періодів обороту необоротних активів і власного капіталу.

Діагностика економічної безпеки підприємства. Необхідно охарактеризувати фінансову спроможність підприємства продовжувати діяльність на ринку. Визначити тип фінансової стійкості підприємства.

У **розділі 3** аналізують діяльності підприємства, необхідно представити перспективи його розвитку. Описати необхідність формування або вдосконалення процесу планування на підприємстві, а бо ж розробити окремий проєкт чи бізнес-план під окрему програму дій, обґрунтувати концепцію бізнесу. Вказати рекомендації щодо підвищення ефективності розвитку досліджуваного підприємства.

У **висновках** підводяться підсумки проведеної під час практики роботи та надаються пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності підприємства та покращення його ринкових позицій і підвищення конкурентоспроможності. Пропозиції можуть бути спрямовані як на удосконалення існуючих функціональних напрямів діяльності підприємства, так і передбачати принципові нововведення (впровадження нових продуктів, диверсифікація, здійснення реального чи фінансового інвестування, вихід на зовнішні ринки тощо).

Розробка пропозицій має ґрунтуватися на виявлених недоліках організації роботи підприємства, наявних резервах її удосконалення, вивченні вітчизняного й закордонного досвіду кращих підприємств аналогічного та споріднених видів діяльності.

У **додатках** вміщують матеріал, який:

- необхідний для повноти звіту, але включення його до основної

частини звіту може змінити впорядковане й логічне уявлення про роботу;

- не може бути послідовно розміщений в основній частині звіту через великий обсяг або способи відтворення;
- може бути вилучений для широкого кола читачів, але потрібний для повноти ілюстрації матеріалу звіту.

У додатки можуть бути включені:

- додаткові ілюстрації або таблиці;
- матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладення або форму подання не можуть бути внесені до основної частини (оригінали фотографій, електронні матеріали; проміжні докази, формули, розрахунки; копії звітів, установчих документів, договорів чи інших документів тощо);
- додатковий перелік джерел, на які не було посилань у звіті, але які можуть більш детально охарактеризувати зміст роботи.

На основі виконаної роботи здобувач складає звіт про проходження практики, який завіряється підписом керівника від виробництва і печаткою підприємства. Обсяг звіту (рукопис) у роздрукованому комп'ютерним способом вигляді має становити 50 – 60 сторінок (без списку використаних джерел і додатку).

В період проходження практики здобувач повинен засвоїти програму практики шляхом особистого спостереження, спілкування зі спеціалістами та на основі опрацювання звітних, планових та інших документів.

Робочим місцем практиканта під час проходження практики є економічний відділ підприємства. Базою практики може бути підприємство будь-якої форми власності, незалежно від організаційно-правової форми та виду діяльності.

Керівником практики від підприємства є керівник підприємства або економічної служби (економіст, бухгалтер). Керівництво практикою від університету здійснюють викладачі кафедри економічної теорії і економіки підприємства.

Після завершення практики здобувачі подають на кафедру звіт, оформлений згідно вимог і рекомендованого змісту, календарний план, щоденник і відзив керівника практики від підприємства. Керівники від кафедри перевіряють звіт, надають рецензію про якість його виконання і відповідність вимогам. Звіт, який відповідає вимогам, рекомендується до захисту. За необхідністю, звіт може бути повернений на доопрацювання.

Захист звітів здобувачами здійснюється перед комісією, яка складається з керівників практики від кафедри. За підсумками проходження практики проводиться конференція, на яку запрошуються фахівці і керівники практики від підприємств. Метою проведення такої конференції є ознайомлення учасників конференції з передовим досвідом, набутим під час проходження практики, обмін думками щодо вдосконалення організації практики та запровадження відповідних заходів з боку як університету, так і підприємств, обраних в якості бази проходження практики.

Структура основної частини звіту:

Розділ 1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

1.1 Природно-кліматичні умови, історія створення та місце розташування сільськогосподарського підприємства.

1.2 Економіко-правові засади функціонування підприємства та його виробничий напрямок.

1.3 Зовнішнє середовище функціонування підприємства.

Розділ 2. Економічна діагностика підприємства.

2.1 Діагностика структури майна підприємства та джерел його фінансування.

2.2. Діагностика фінансових результатів діяльності підприємства.

2.3. Діагностика фінансового стану підприємства.

2.4. Діагностика виробничого потенціалу підприємства.

2.5. Діагностика економічної безпеки підприємства.

Розділ 3. Плани і перспективи розвитку підприємства.

3.1. Планово-економічна діяльність підприємства

3.2. Планування виробництва продукції і використання ресурсів на підприємстві

3.3. Планування собівартості продукції.

3.4. План доходів та витрат (прибутків та збитків).

Основна частина повинна містити лише конкретні відомості. Що стосуються об'єкта практики. Теоретичні викладення елементів програми практики не потрібні.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При проведенні консультацій для виконання самостійної роботи з проходження виробничої практики з «Виробничої переддипломної практики» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» використовуються наступні методи навчання:

- словесні: розповідь, пояснення, лекція, інструктаж;
- наочні: демонстрація, самостійне спостереження;
- практичні: досліди, практичні роботи.

Розповідь — це метод навчання, який передбачає оповідну, описову форми розкриття навчального матеріалу.

Пояснення — вербальний метод навчання, який передбачає розкриття сутності певного явища, процесу, закону. Він ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду здобувачів.

Окреме місце посідає інструктаж. Він передбачає розкриття норм поведінки, особливостей використання методів і навчальних засобів, дотримання техніки безпеки перед використанням їх у процесі виконання навчальних операцій.

Вивчення курсу передбачає самостійне опрацювання здобувачами комплексу основної і додаткової наукової літератури, періодичних видань, законів України, указів Президента України та постанов Кабінету Міністрів України, річних звітів та іншої документації дослідного підприємства.

Проведення підсумкового контролю – захист звіту з виробничої практики «Виробничої переддипломної практики».

Таблиця 1.

Відповідність програмних результатів та методів навчання

Результати навчання	Методи навчання
ПРН 1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.	Самостійна робота, індивідуальні консультації, розповідь, пояснення.
ПРН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.	Самостійна робота, індивідуальні консультації, розповідь, пояснення.
ПРН 4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.	Самостійна робота, індивідуальні консультації, розповідь, пояснення.

ПРН 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.	Самостійна робота, індивідуальні консультації, розповідь, пояснення.
ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.	Самостійна робота, індивідуальні консультації, розповідь, пояснення.
ПРН 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.	Самостійна робота, індивідуальні консультації. (Аналіз конкретних ситуацій, застосування наочних матеріалів (фінансова звітність тощо), розв'язування задач та завдань, робота в Інтернеті, бібліотеці, консультації).
ПРН 9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.	Самостійна робота, індивідуальні консультації, розповідь, пояснення.
ПРН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.	Самостійна робота, індивідуальні консультації, розповідь, пояснення.
ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.	Самостійна робота, індивідуальні консультації, розповідь, пояснення. (Дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації).
ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.	Самостійна робота, індивідуальні консультації, розповідь, пояснення. (Дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації).
ПРН 14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.	Самостійна робота, індивідуальні консультації, розповідь, пояснення. (Дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації).

ПРН 15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.	Самостійна робота, індивідуальні консультації. (Аналіз конкретних ситуацій, застосування наочних матеріалів (фінансова звітність тощо), розв'язування задач та завдань, робота в Інтернеті, бібліотеці, консультації).
--	--

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Якість засвоєння змісту виробничої практики в Університеті **оцінюється** за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу– «зараховано» чи «не зараховано» та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 2. Відповідно «Положення про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 227-заг від 22 вересня 2023 року.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання наведена в таблиці 3.

Таблиця 2.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

Таблиця 3.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
1	2	3	4	5	6	7
90 - 100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82 - 89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74 - 81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6	7
64 - 73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Виробнича практика виконуються здобувачами вищої освіти згідно відведеного графіка в навчальному плані з метою набуття навичок самостійної роботи з науковими джерелами і оволодіння методикою дослідження.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з «Виробнича переддипломна практики» передбачає підсумковий контроль, який оцінює якість засвоєння змісту виробничої практики – захист звіту в 2-му семестрі.

Захист звітів проводиться у визначені кафедрою терміни перед комісією у складі керівника практики та двох-трьох викладачів кафедри.

Термін захисту звіту обмежується графіком захисту практики. Повторний захист здійснюється за встановленою процедурою.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичні вказівки

1. Шабатура Т.С., Галицький О.М., Петренко О.П., Шевченко А.А. Методичні вказівки з виконання програми Виробничої переддипломної практики для здобувачів вищої освіти 1 курсу Факультету економіки та управління другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальностей 051 «Економіка». Одеса: ОДАУ, 2024. С.36.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бурик А.Ф., Світовий О.М., Мачушенко О.Г. Планування діяльності підприємства: навч. посібн. К. : ЦУЛ, 2021. 260 с.
2. Захарченко В.І. Економіка підприємства. Практикум: навч. посібник. Львів. Видавництво: Магнолія. 2019. 144с.
3. Кулішов В.В. Економіка підприємства. Теорія і практикум: навч. посібник. Львів. Видавництво: Магнолія. 2020. 208с.
4. Ковальської Л.Л., Кривов'язюка І.В. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с. URL: <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-03/%21%20підручник%20ЕП%20ПТБ.pdf>
5. Іванова О.А., Пеліхов Є.Ф., Сумець О.М. Економіка сучасного підприємства: навч. посіб. Харків: Вид-во НУА, 2017. 312с. URL: https://books.google.com.ua/books?id=EE87DwAAQBAJ&printsec=copyright&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
6. Лисак О.І., Андрєєва Л.О., Болтянська Л.О.. Економіка підприємства: навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с. URL:

<http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/14129/1/Навч%20посібник%20Економіка%20підприємства%202020.pdf>

7. Мельник Л.Г. Економіка підприємства: навч. посібник. Львів. Видавництво: Магнолія. 2020. 876с.

8. Шарко М.В., Мешкова-Кравченко Н.В., Радкевич О.М. Економіка підприємства: навч. посібник. Львів. Видавництво: Магнолія. 2018. 436с.

Додаткова

1. Olga Petrenko, Inna Gryshov, Boris Kofman Migration cultures and their outcomes for national security. Journal of security and sustainability issues, (March). Volume 8. Number 3, 2019. P. 521-530 [Міжнародна науково метрична база SCOPUS]

2. Olga Petrenko, Petro Gudz, Yaroslav Oliinyk, Iryna Shkurupska, Viacheslav Ivanchenko, Yurii Vlasenko. Formation of foreign economic potential of the region as a factor of competitive development of the territory. International Journal of Management (IJM), (May). Volume 11. Number 5, 2020. P. 590-601 [Міжнародна науково метрична база SCOPUS] URL: http://www.iaeme.com/MasterAdmin/Journal_uploads/IJM/VOLUME_11_ISSUE_5/IJM_11_05_053.pdf

3. Дерій Ж.В., Галицький О. М. Стратегія удосконалення інноваційно-інвестиційної державної політики щодо розвитку аграрного виробництва в Україні. *Український журнал прикладної економіки*. 2017. Том 2. № 4. С.6-11.

4. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/32639>

5. Петренко О.П., Нестер Ю.В. Аналіз собівартості продукції рослинництва та шляхи її зниження. *Аграрний вісник Причорномор'я: збірник наукових праць. Економічні науки*. Одеса, 2018. Вип. 89. С. 92-99

8. Петренко О.П. Напрямки забезпечення антикризового управління підприємством. *Економічний вісник Причорномор'я*. 2021. №2. URL: <https://ebbsl.com.ua/index.php/visnuk/article/view/25>

9. Петренко О.П., Шевченко А.А., Атамась Г.П. Інституційне забезпечення державного управління у сфері залучення інвестицій в національну економіку. *Економіка харчової промисловості*. 2021. № 13. URL: <https://journals.onaft.edu.ua/index.php/fie/article/view/2217>.

10. Петренко О.П., Атамась Г.П. Інвестиційна діяльність підприємств в короно-кризових умовах. *Галицький економічний вісник*. 2022. 2 (75). С. 7-15. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/?art=1058>.

9. Петренко О.П., Шабатура Т.С. Експортний потенціал підприємств агропродовольчого сектору України. *Приазовський економічний вісник. Електронний науковий журнал*. 2019. 2(13). С.195-201

10. Петренко О.П., Зюзіна А.Ю. Фінансові ризики в діяльності аграрних підприємств. *Економічний вісник Причорномор'я*. 2022. №3 С.77-86 URL: <https://ebbsl.com.ua/index.php/visnuk/article/view/40>

11. Петренко О.П., Шевченко А.А. Сучасний стан розвитку мікро та малого агробізнесу в Україні. *Agricultural and Resource Economics*. 2020. Vol. 6. No. 1. Pp. 146–160. URL: <http://are-journal.com>.
12. Петренко О.П., Шевченко А.А. Тенденції розвитку молочного скотарства в Україні. *Галицький економічний вісник*. 2020. №2(63). С.109-118
13. Петренко О.П., Шевченко А.А., Орлова В.О. Дослідження факторів впливу на ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств в Україні. *Scientific Horizons*. 2020, Vol. 23, No. 9. Pp. 68–76. URL: <https://sciencehorizon.com.ua/uk/journals/tom-23-9-2020/doslidzhennya-faktoriv-vplivu-na-yefektivnist-diyalnosti-silskogospodarskikh-pidpriyemstv-v-ukrayini>
14. Петренко О.П., Шевченко А.А., Добрянська Н.А. Інноваційний розвиток аграрних підприємств. *Аграрний вісник Причорномор'я: збірник наукових праць. Економічні науки*. Одеса, 2017. Вип. 86. С.200-213
15. Свириденко Д., Пантелеєв В., Ковтун О., Єсаян Є., Петренко О., Кивлюк В. Глобальні тенденції трансформації економіки під впливом інформаційних технологій. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. №6 (41) С. 369-376. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3617>
16. Чіков І., Радько V., Маршалок М., Теплюк М., Петренко О., Шарко І. Економічний розвиток підприємств агропродовольчої сфери на інноваційній основі. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. №1 (42). С. 98-106. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3672>
17. Шабатура Т.С., Галицький О.М. Державне регулювання агропродовольчих підприємств України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2019. № 3. С. 89-99.
18. Шабатура Т.С., Кравченко Ю.І. Інкorpорування соціальної складової в площину економічного розвитку аграрних підприємств. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2019. № 95.с. 156-165.
19. Шевченко А.А., Петренко О.П. Детермінанти економічного розвитку сільського господарства в Україні. *Modern Economics*. 2023. №38. С.186-193 URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/determinants-of-economic-development-of/>

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України <http://dspace.nbuv.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Інформаційно-аналітичний портал АПК України <https://agro.me.gov.ua/ua>
4. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
5. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Політико-економічний журнал «Економіка України» <http://economyukr.org.ua/?lang=uk/>

7. Науковий журнал «Економіка і прогнозування» <http://eip.org.ua>
8. Електронне наукове фахове видання «Економіка. Управління. Інновації»
<http://ewi.zu.edu.ua>
9. Український журнал «Економіст» <http://ua-ekonomist.com>
10. Науковий журнал «Аграрна економіка»
<http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/naykgyrnal.html>
11. Міжнародний науково-виробничий журнал «Економіка АПК»
<http://eapk.org.ua>
12. Фундаментальна бібліотека ОДАУ <http://library-odau.blogspot.com>